

УДК 001.891:311.1

DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2024-4-17>

ЕМПІРИЧНІ МЕТОДИ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ – ТЕОРІЯ І ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД

Н. В. КАРПЕНКО

доктор економічних наук, професор, професор кафедри маркетингу;

Н. С. ПЕДЧЕНКО

доктор економічних наук, професор, перший проректор;

М. М. ІВАННІКОВА

кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри маркетингу;

Г. О. БІРТАдоктор сільськогосподарських наук, професор,
завідувач кафедри товарознавства, біотехнології та митної справи;**В. Ю. СТІЛЕЦЬ**доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри міжнародної економіки
та міжнародних економічних відносин,
Полтавський університет економіки і торгівлі

Анотація. Метою статті є визначення місця емпіричних наукових досліджень у загальному вимірі наукових досліджень, аналіз основних підходів до їх впровадження та напрями практичного застосування основних методів емпіричних досліджень у науково-дослідницькій практиці. **Методика дослідження.** Розгляд та вирішення поставлених у статті цілей та завдань реалізовано за допомогою відповідних загальнонаукових, спеціальних методів дослідження: порівняльного аналізу та синтезу, систематизації, логічного узагальнення, інтерпретації та адаптації. **Результати.** Авторами наведено основні принципи використання загальних методів емпіричних досліджень в частині наукового пізнання за використанням результатів прикладних досліджень в галузі економіки, управління та підприємницької діяльності. Обґрунтовано особливості емпіричних методів досліджень, які дозволять діючим науковцям використовувати практичний досвід при реалізації наукових досліджень із прикладним результатом. Наведені концептуальні відмінності між існуючими теоретичними і практичними складовими дослідницьких компонентів формують ряд переваг та недоліків від застосування запропонованих підходів щодо організації та проведення наукових досліджень. Теоретичні положення в науковому середовищі потребують взаємозв'язку із практичними процесами та станом діючих суб'єктами, що потребують практичних підходів у процесі запровадження наукових пропозицій. **Практична значущість результатів дослідження.** Основні результати наукових досліджень, наведені у статті, їх практичне обґрунтування, комплексність, досвід та зведені результати досліджень рекомендовані для застосування як підґрунтя для використання у науково-дослідній роботі науковців, що реалізують науково-дослідну роботу в межах різних напрямів та використовують практичний досвід у реалізації наукових досліджень.

Ключові слова: методологія, наукові дослідження, статистичні дослідження, емпіричні методи, методи дослідження, інформація, наукова новизна, практичне значення.

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. Наукові дослідження здійснюються на двох рівнях: теоретичному та емпіричному. Теоретичний рівень пов'язаний із розробкою абстрактних концепцій про природні чи соціальні явища та взаємозв'язків між цими концепціями (тобто створення «теорій»), тоді як емпіричний рівень пов'язаний з перевіркою теоретичних концепцій і зв'язків, щоб побачити, наскільки добре вони відображають наші спостереження. реальності з метою створення кращих теорій. З часом теорія стає все більш удосконаленою (тобто краще відповідає спостережуваній

реальності), а наука набуває зрілості. Наукове дослідження передбачає постійне переміщення між теорією та спостереженнями. І теорія, і спостереження є важливими компонентами наукового дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методологічні основи наукових досліджень віднайшли свої відображення у працях українських науковців, зокрема: Педченко Н.С. [10], Карпенко Н.В. [10], Бірта Г.О. [10], Іваннікова М.М. [10], Стрілець В.Ю. [10], Данильян О.Г. [6], Дзьобань О.П. [6] та інших, у яких визначено загальні складові науки та наукової діяльності, загальні питання наукових досліджень, методи

та підходи до проведення наукових досліджень, інформаційне забезпечення наукових досліджень та види наукових робіт за результатами досліджень.

Використання емпіричних методів досліджень у загальнонауковій практиці віднайшло практичне застосування у дослідних роботах Карпенко Н.В. [3, 8], Іваннікової М.М. [4, 8], Бабух І.Б. [1], зокрема, використання методів спостереження, експерименту, опитування, нейродослідження, що формують уявлення про прикладний вплив результатів наукових досліджень на економічні показники розвитку.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою статті є формування розуміння та знання у науковців та дослідників основних принципів емпіричного дослідження та напрямів його застосування, що дозволить використовувати набутий теоретичний досвід при проведенні наукових досліджень.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Емпіричне дослідження – це будь-яке дослідження, висновки якого ґрунтуються виключно на конкретних доказах, які можна перевірити. Термін «емпіричне» в основному означає, що воно ґрунтується на наукових експериментах та/або доказах. Так само дослідження є емпіричним, якщо воно використовує реальні докази для перевірки своїх тверджень.

Цей тип дослідження ґрунтується на думці, що безпосереднє спостереження явищ є правильним способом вимірювання реальності та отримання істини про світ. Судячи з назви, це методологія дослідження, яка дотримується правил емпіризму і використовує кількісні та якісні методи для збору доказів *емпіризм* (від грец. *ἐμπειρία* – досвід) – напрям у теорії пізнання, що визнає чуттєвий досвід джерелом

знань і стверджує, що всі знання ґрунтуються на досвіді. У методологічному плані емпіризм – це принцип, відповідно до якого життєва практика, мораль і наука повинні базуватися виключно на відповідному досвіді) [2].

Проаналізуємо особливості застосування емпіричних досліджень попередньо порівнявши їх із теоретичними методами (табл. 1).

Емпіричне дослідження залежить від прямого чи опосередкованого фактичного досвіду та спостереження як основного джерела знань. Воно зосереджене на зборі реальних даних, що дозволяє відповісти на конкретні дослідницькі питання та вирішити практичні проблеми. Цей метод широко використовується в різних галузях, оскільки він допомагає фахівцям перевіряти гіпотези за допомогою надійних доказів, а не покладається на припущення.

У професійній діяльності емпіричні дослідження є життєво важливими, оскільки вони допомагають приймати рішення на основі даних, забезпечуючи перевірку теорій та їхню застосовність у реальних ситуаціях.

Крім поглиблення знань у поточних дослідженнях, емпіричні дослідження закладають фундамент для майбутніх досліджень. Відповідаючи на конкретні дослідницькі питання і перевіряючи нові гіпотези, воно постійно спирається на попередні висновки і відкриває нові сфери для дослідження. Ці емпіричні дані можна зібрати за допомогою кількісних та якісних методів дослідження ринку, конкретного підприємства, явища і теорії мислення.

Оскільки емпіричне дослідження ґрунтується на спостереженні та фіксації досвіду, важливо спланувати етапи проведення експерименту та його аналіз. Це дозволить досліднику вирішити проблеми або перешкоди, які виникають під час експерименту.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика емпіричного і теоретичного методів досліджень

Фактори, що визначають відмінність	Емпіричний	Теоретичний
Виконавці	практики – професіонали в тій або іншій області діяльності (учителі, соціальні педагоги, психологи й ін.).	професори, доценти, наукові співробітники, що працюють у наукових установах, а також у вищих навчальних закладах
Методи	спостереження, опис, експеримент	абстрагування, ідеалізації, аксіоматизації, формалізації, моделювання
Об'єкт дослідження	дозволяє вивчати реальну дійсність, виявляти нові факти і явища, і на основі їхньої будувати узагальнення, робити висновки, давати практичні рекомендації	висуваються загальні закономірності, що дозволяють пояснити взаємозв'язок раніше відкритих фактів і явищ, формулювати закони, на основі яких можливо пророчити розвиток майбутніх подій
Отримані результати	фіксуються у виді тверджень, правил, рекомендацій	теоретичні знання: наукові концепції, закони і закономірності, відкриття і винаходи

Джерело: авторська розробка

Визначаємо основні етапи емпіричних досліджень.

Етап 1: Визначення мети дослідження. На цьому етапі дослідник повинен відповісти на наступні питання:

- що саме я хочу з'ясувати?
- яка постановка проблеми?
- чи є якісь проблеми з точки зору доступності знань, даних, часу або ресурсів?
- чи буде це дослідження більш корисним, ніж те, що воно буде коштувати.

Перш ніж продовжувати, дослідник повинен чітко визначити мету дослідження і скласти план виконання подальших завдань.

Етап 2: Аналіз існуючих теорій та відповідної літератури. Дослідник повинен з'ясувати, чи існують теорії, які можуть бути пов'язані з його дослідницькою проблемою. Він повинен з'ясувати, чи може якась теорія допомогти йому підтримати його висновки. Будь-яка відповідна література допоможе досліднику з'ясувати, чи є інші науковці, які досліджували це питання раніше, або які проблеми виникали у них під час дослідження. Дослідник також повинен сформулювати припущення, а також з'ясувати, чи існує якась історія, що стосується його дослідницької проблеми.

Етап 3: Створення гіпотези та вимірювання. Перед тим, як розпочати власне дослідження, дослідник повинен сформулювати робочу гіпотезу або припустити, яким буде ймовірний результат. Дослідник повинен встановити змінні, визначити середовище для дослідження і з'ясувати, як він може пов'язати змінні між собою. Дослідник також повинен визначити одиниці виміру, допустимий рівень помилок і з'ясувати, чи будуть обрані вимірювання прийнятними для інших.

Етап 4: Методологія, дизайн дослідження та збір даних. На цьому етапі дослідник повинен визначити стратегію проведення свого дослідження. Він повинен поставити експерименти для збору даних, які дозволять йому сформулювати гіпотезу. Дослідник вирішує, чи потрібен йому експериментальний або неекспериментальний метод для проведення дослідження. Тип дизайну дослідження буде відрізнятися залежно від галузі, в якій проводиться дослідження. І останнє, але не менш важливе – дослідник повинен з'ясувати параметри, які впливатимуть на достовірність плану дослідження. Збір даних потрібно буде здійснювати шляхом вибору відповідних вибірок залежно від питання дослідження. Для проведення дослідження він може використати один з багатьох методів вибірки. Після завершення збору даних дослідник матиме емпіричні дані, які необхідно проаналізувати.

Етап 5: Аналіз даних і результат. Аналіз даних можна проводити двома методами: якісним і кількісним. Дослідник повинен з'ясувати, який якісний чи кількісний метод йому знадобиться,

або ж йому знадобиться комбінація обох методів. Залежно від параметрів аналізу його даних, він дізнається, чи підтверджується його гіпотеза, чи відхиляється. Аналіз цих даних є найважливішою частиною для підтримки гіпотези.

Етап 6: Висновок. Необхідно скласти звіт за результатами дослідження. Дослідник може навести відповідно дослідженню теоретичні положення та літературні джерела, що підтримують його дослідження. Також створюється можливість внести пропозиції або рекомендації щодо подальших досліджень на обрану тему.

При використанні емпіричних досліджень слід чітко розуміти їх методи та особливості.

До методів емпіричних досліджень відносять:

- спостереження;
- опитування (бесіда, інтерв'ю, анкетування);
- тестування;
- рейтингування;
- вивчення продуктів діяльності піддослідних (письмових, графічних, творчих, і контрольних робіт);
- вивчення й узагальнення педагогічного досвіду, педагогічний експеримент тощо.

Характерними ознаками емпіричного дослідження є наступні: збирання фактів, первинний опис фактів, узагальнення і систематизація фактів.

Розрізняють факти дійсності та наукові факти. Факти дійсності – це події, явища та процеси, які відбувалися або відбуваються в реальній дійсності; вони є різними сторонами, властивостями, відношеннями досліджуваних об'єктів.

Наукові факти – це відображені у свідомості дослідника факти дійсності, що перевірені, усвідомлені та зафіксовані мовою науки як емпіричні судження.

Елементами логічної структури конкретної системи наукового знання є саме наукові факти. Отже в наукових дослідженнях роль емпіричних досліджень розглядаються на емпіричному рівні.

Проаналізуємо методи емпіричних досліджень, які найчастіше використовуються у розробках досліджень прикладного характеру.

Емпіричні дослідження можуть бути проведені та проаналізовані за допомогою якісних або кількісних методів. Розглянемо більш детально правила і порядок їх застосування.

Кількісні методи дослідження використовуються для збору інформації за допомогою числових даних. Вони використовуються для кількісної оцінки думок, поведінки або інших визначених змінних. Вони є заздалегідь визначеними і мають більш структурований формат. Деякі з найпоширеніших методів – це опитування, лонгітюдні (панельні) дослідження, анкетування тощо.

Якісні методи дослідження використовуються для збору нечислових даних. Вони використовуються для виявлення значень, думок або осно-

вних причин у суб'єктів дослідження. Ці методи є неструктурованими або напівструктурованими. Розмір вибірки для такого дослідження зазвичай невеликий, і це розмовний тип методу, який дозволяє отримати більше розуміння або глибшу інформацію про проблему. Деякі з найпопулярніших форм методів – це фокус-групи, експерименти, інтерв'ю тощо.

Дані, зібрані за допомогою цих методів, потрібно буде проаналізувати. Емпіричні дані також можна аналізувати як кількісно, так і якісно. Використовуючи це, дослідник може відповісти на емпіричні питання, які повинні бути чітко визначені та відповідати отриманим результатам.

Тип застосованого дизайну дослідження залежить від сфери, в якій воно буде використовуватися. Багато з них можуть вирішити провести колективне дослідження з використанням кількісних і якісних методів, щоб краще відповісти на питання, які неможливо вивчити в лабораторних умовах.

Кількісні методи дослідження допомагають аналізувати зібрані емпіричні дані. Вище були перераховані методичні підходи до їх проведення. Більш детальна характеристика розміщена нижче:

1. *Опитування*. Опитування, як правило, охоплює велику аудиторію для збору великої кількості даних. Це кількісний метод із заздалегідь визначеним набором закритих запитань, на які досить легко відповісти. Завдяки простоті такого методу досягається висока кількість відповідей. Це один з найпоширеніших методів для всіх видів досліджень у сучасному світі. Раніше опитування проводили лише віч-на-віч, можливо, з диктофоном. Однак з розвитком технологій з'явилися нові засоби, такі як соціальні мережі та (або) програмні продукти Google, які спрощують проведення опитувань.

2. *Експериментальне дослідження (експеримент)*. В експериментальних дослідженнях ставлять експеримент і перевіряють гіпотезу, створюючи ситуацію, в якій маніпулюють однією зі змінних. Це також використовується для перевірки причинно-наслідкових зв'язків. Перевіряється, що станеться з незалежною змінною, якщо іншу вилучити або змінити. Процес такого методу зазвичай полягає у висуненні гіпотези, проведенні експерименту, аналізі отриманих результатів і повідомленні про них, щоб зрозуміти, чи підтверджується теорія, чи ні.

3. *Кореляційне дослідження*. Кореляційне дослідження використовується для пошуку зв'язку між двома наборами змінних. Для прогнозування результатів такого методу зазвичай використовують регресійний аналіз. Кореляція може бути позитивною, негативною або нейтральною.

4. *Лонгitudне дослідження (панельне)*. Лонгitudне дослідження використовується для того, щоб зрозуміти риси або поведінку суб'єкта, за яким ведеться спостереження, після багаторазового

тестування суб'єкта протягом певного періоду часу. Дані, зібрані за допомогою такого методу, можуть бути якісними або кількісними за своєю природою.

5. *Крос-секційне дослідження (перехресне)*. Крос-секційне дослідження – це метод спостереження, в якому за певною аудиторією спостерігають у певний момент часу. У цьому типі дослідження група людей відбирається таким чином, щоб відобразити схожість у всіх змінних, окрім тієї, яка досліджується. Цей тип не дозволяє досліднику встановити причинно-наслідковий зв'язок, оскільки він не спостерігається протягом тривалого періоду часу. В основному використовується у сфері охорони здоров'я та роздрібною торгівлі.

6. *Причинно-наслідкове порівняльне дослідження*. Цей метод заснований на порівнянні. В основному використовується для з'ясування причинно-наслідкового зв'язку між двома змінними або навіть декількома змінними.

Проведення **якісних досліджень** здійснюється тоді, коли виникає потреба прорахувати параметри, які не мають кількісної оцінки, а сформувані зведені дані необхідно, що дозволить згенерувати (узагальнити) отримані показники. У багатьох випадках необхідна глибока інформація або дослідник може спостерігати за поведінкою цільової аудиторії, отже, потрібні результати у формі описового аналізу. Результати якісного дослідження будуть скоріше описовими, ніж прогностичними. Це дозволяє досліднику будувати або підтримувати теорії для майбутніх потенційних кількісних досліджень. У такій ситуації якісні методи дослідження використовуються для отримання висновку на підтримку теорії або гіпотези, що вивчається.

1. *Кейс-стаді*. Метод кейс-стаді використовується для пошуку додаткової інформації шляхом ретельного аналізу існуючих кейсів. Він дуже часто використовується для бізнес-досліджень або для збору емпіричних даних з метою розслідування. Це метод дослідження проблеми в її реальному життєвому контексті за допомогою існуючих кейсів. Дослідник повинен ретельно проаналізувати, щоб переконатися, що параметри та змінні в існуючому кейсі є такими ж, як і в кейсі, що досліджується. Використовуючи результати аналізу конкретного випадку, можна зробити висновки щодо теми, яка вивчається.

2. *Метод спостереження*. Метод спостереження – це процес спостереження та збору даних від об'єкта дослідження. Оскільки це якісний метод, він займає багато часу і є дуже особистим. Можна сказати, що метод спостереження є частиною етнографічного дослідження, яке також використовується для збору емпіричних даних. Зазвичай це якісна форма дослідження, проте в деяких випадках вона може бути і кількісною, залежно від того, що вивчається.

3. *Інтерв'ю один на один*. Такий метод є суто якісним і одним з найпоширеніших. Причина в тому, що він дозволяє досліднику отримати точні змістовні дані, якщо ставити правильні запитання. Це розмовний метод, за допомогою якого можна зібрати глибинні дані залежно від того, куди веде розмова.

4. *Фокус-групи*. Фокус-групи використовуються, коли дослідник хоче знайти відповіді на питання «чому», «що» і «як». Для такого методу зазвичай обирають невелику групу, і немає необхідності взаємодіяти з групою особисто. Модератор, як правило, потрібен у тому випадку, якщо до групи звертаються особисто. Цей метод широко використовується продуктивними компаніями для збору даних про їхні бренди та продукти [3].

5. *Аналіз тексту*. Метод аналізу тексту є дещо новим порівняно з іншими типами. Цей метод використовується для аналізу соціального життя шляхом аналізу зображень або слів, які використовує людина. У сучасному світі, де соціальні мережі відіграють важливу роль у житті кожної людини, такий метод дає змогу досліднику простежити за закономірностями, які стосуються його дослідження.

Іноді комбінація методів також необхідна для деяких питань, на які неможливо відповісти, використовуючи лише один тип методу, особливо коли досліднику потрібно отримати повне розуміння складного предмету дослідження.

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямі. Емпіричні дослідження дають можливість отримувати різнобічну інформацію про стан явищ, процесів і сприяють поглибленню їх кількісного та якісного аналізів. Емпіричне дослідження залежить від прямого чи опосередкованого фактичного досвіду та спостереження як основного джерела знань. Воно зосереджене на зборі реальних даних, щоб відповісти на конкретні дослідницькі питання та вирішити практичні проблеми. Цей метод широко використовується в різних галузях, оскільки він допомагає фахівцям перевіряти гіпотези за допомогою надійних доказів, а не поклатися на припущення.

У професійній науковій діяльності емпіричні дослідження є життєво важливими, оскільки вони забезпечують прийняття рішень на основі даних, гарантуючи, що теоретичні положення перевірені та застосовні в реальних сценаріях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабух І. *Методологія та організація наукових і прикладних досліджень у маркетингу*: навч. пос. для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2024. 260 с.
2. Вільна Енциклопедія (Wikipedia: The Free Encyclopedia). URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
3. *Маркетингова діяльність підприємств: сучасний зміст*: [монографія] / за заг. ред. д.е.н., проф. Н. В. Карпенко. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 252 с. URL: <https://cutt.ly/k2e3SCf>
4. *Маркетингова діяльність підприємств: сучасний зміст. Частина 2*: (монографія) / за науковою редакцією Н. В. Карпенко). Полтава : ПУЕТ, 2021. 344 с. URL: <https://cutt.ly/O2e3Kk5>
5. Малигіна В. Д., Холодова О. Ю., Акімова Л. М. *Методологія наукових досліджень*: монографія. Рівне : НУВГП, 2016. 247 с.
6. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Методологія наукових досліджень*: підручник. Харків : Право, 2019. 368 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf
7. Мокін Б. І., Мокін О. Б. *Методологія та організація наукових досліджень* : навч. посіб. Вінниця : ВНТУ, 2014. 180 с.
8. Карпенко Н. В., Іваннікова М. М. *Нейромаркетинг для малого бізнесу*. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія: Економічні науки*. 2020. № 2 (98). С. 65–74. URL: http://puet.poltava.ua/journal/98_2020/8.pdf
9. *Основи методології та організації наукових досліджень* : навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнктів / за ред. А. Є. Конверського. Київ : Центр учб. літ., 2010. 352 с.
10. Педченко Н., Бірта Г., Карпенко Н., Стрілець В., Іваннікова М. *Математичні методи та методи статистичної обробки інформації у методології наукових досліджень*. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2024. № 3 (113). С. 89–95. <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2024-3-12>

REFERENCES

1. Babukh I. (2024) *Metodolohiya ta orhanizatsiya naukovykh i prykladnykh doslidzhen u marketynhu*: navch. pos. dlya zdobuvachiv vyshchoyi osvity druhooho (mahisterskoho) rivnya. Chernivtsi: Chernivets. nats. un-t im. yu. Fedkovycha, 260 p.
2. Wikipedia: The Free Encyclopedia. Available at: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
3. *Marketynhova diyalnist pidpryyemstv: suchasnyy zmist*: [monohrafiya] / za zah. red. d.e.n., prof. N. V. Karpenko. Kyiv: Tsentr uchbovoyi literatury, 2016. 252 p. Available at: <https://cutt.ly/k2e3SCf>
4. *Marketynhova diyalnist pidpryyemstv: suchasnyy zmist. Chastyna 2*: (monohrafiya) / za naukovoyu redaktsiyeyu N. V. Karpenko). Poltava: PUET, 2021. 344 p. Available at: <https://cutt.ly/O2e3Kk5>

5. Malyhina V. D., Kholodova O. Yu., Akimova L. M. (2016). Metodolohiya naukovykh doslidzhen: monohrafiya. Rivne: NUVHP, 247 p.
6. Danylyan O. H., Dzoban O. P. (2019). Metodolohiya naukovykh doslidzhen: pidruchnyk, Kharkiv: Pravo, 368 p. Available at: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf
7. Mokin B. I., Mokin O. B. (2014). Metodolohiya ta orhanizatsiya naukovykh doslidzhen: navch. posib. Vinnytsya: VNTU, 180 p.
8. Karpenko N. V., Ivannikova M. M. (2020). Neyromarketynh dlya maloho biznesu. *Naukovyy visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. Seriya: Ekonomichni nauky*. № 2 (98), pp. 65–74. Available at: http://puet.poltava.ua/journal/98_2020/8.pdf
9. Osnovy metodolohiyi ta orhanizatsiyi naukovykh doslidzhen: navch. posib. dlya studentiv, kursantiv, aspirantiv i adyunktiv / za red. A. YE. Konverskoho. Kyiv: Tsentр uchb. lit., 2010. 352 s.
10. Pedchenko N., Birtа H., Karpenko N., Strilets V., Ivannikova M. (2024). Matematychni metody ta metody statystychnoyi obrobky informatsiyi u metodolohiyi naukovykh doslidzhen. *Naukovyy visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. Seriya «Ekonomichni nauky»*, 3 (113), 89–95. DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2024-3-12>

Nataliya Karpenko, Nataliia Pedchenko, Maryna Ivannikova, Habriella Birtа, Viktoriia Strilets, Poltava University of Economics and Trade. Empirical methods of scientific research – theory and practical experience.

Annotation. *The purpose of the article is the determination of the place of empirical research in the general dimension of scientific research, analysis of the main approaches to their implementation and directions of practical application of the main methods of empirical research in research practice. Research methodology.* The goals and objectives set out in the article were realized with the help of relevant general scientific and special research methods: comparative analysis and synthesis, systematization, logical generalization, interpretation and adaptation. **The results.** The basic principles of using general methods of scientific cognition in the results of applied research in the field of economics, management and entrepreneurship were proved by the authors of the article. The peculiarities of empirical research methods that will allow current researchers to use practical experience in the implementation of research with applied results were rounded up by the authors of the article. The analysis of the comparative characteristics of empirical research methods will allow the authors to combine methodological approaches to the use of research proposals to improve economic, managerial and entrepreneurial components in their scientific research. A step-by-step approach to conducting the study will allow a thorough approach to the effectiveness and form a list of errors that are possible when conducting empirical research. **Practical significance of research results.** The main research results presented in the article, their practical justification, complexity, experience and summary results are recommended for use as a basis for use in the research work of scientists who carry out research work in various areas and use practical experience in the implementation of research. Such approaches will allow for the development of scientific approaches in synergy with practical experience, and the implementation of applied research results that will be useful in conditions of uncertainty. The use of such methods as surveys, observations, etc. will allow to take into account the opinion of the research objects and will affect the effectiveness of the result. These features of empirical research lead to a combination of scientific and practical experience with a more positive result was proved in the article.

Keywords: methodology, scientific research, statistical research, empirical methods, research methods information, scientific innovation, practical significance.